

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4\(40\)-279-290](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4(40)-279-290)

УДК 657.2:061

JEL Classification: M40

Олександр Олексійович Сидоренко

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: aleksalekseevih@stu.cn.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5478-0688>.

ResearcherID: F-2724-2016

ОБЛІК ОТРИМАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ У ОТРИМУВАЧА ЗА НП(С)БО ЧИ МСФЗ

У статті проведено критичний аналіз чинного нормативно-правового забезпечення обліку гуманітарної допомоги, зокрема: Закону України «Про гуманітарну допомогу», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Порядку бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги», НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(с)БО 9 «Запаси», НП(с)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», Концептуальної основи та МСФЗ, що дозволило обґрунтувати необхідність розробки окремої методики обліку операцій з отримання гуманітарної допомоги у отримувача. Відповідно в роботі розроблено та представлено методiku обліку операцій з отримання гуманітарної допомоги, у її отримувача, виходячи з мети такого отримання та принципу привалювання сутності над формою, зокрема в частині відображення на рахунках обліку надходження гуманітарної допомоги залежно від очікуваного терміну її розподілу (перерозподілу) між набувачами з дотриманням її цільового призначення за умови ведення обліку за загальним чи спрощеним планом рахунків із використанням НП(С)БО чи МСФЗ.

Ключові слова: облік; гуманітарна допомога; окремий облік; методика; отримувач; НП(с)БО; МСФЗ.

Рис.: 1. Бібл.: 13.

Постановка проблеми. Воєнний стан, а як наслідок, надзвичайні ситуації та погіршення економічної ситуації в країні призводять до зростання рівня матеріальної незабезпеченості (скрутного фінансового становища). Одним із дієвих способів подолання вищезазначених проблем є їх вирішення за рахунок отриманої гуманітарної допомоги, що надається іноземними та вітчизняними донорами з мотивів гуманності. У цьому контексті актуалізується питання удосконалення методики обліку операцій з гуманітарною допомогою як у її отримувача, так і набувача. При цьому особлива увага має бути приділена питанням розробки методики обліку операцій з надходження гуманітарної допомоги, у її отримувача, яка б була відмінною від методики обліку надходження гуманітарної допомоги у її набувача, виходячи з того, що мета отримання гуманітарної допомоги у отримувача та набувача різна за своєю природою, тобто за економічною сутністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань облікового відображення гуманітарної допомоги присвячені наукові праці С. Н. Баліної, Т. С. Гайдучок, А. Г. Єфременко Н. В. Кудлаєвої, Г. Майдуди, Ю. А. Малащенко, О. М. Прокопової, С. Савіцької, Т. Л. Слюніної, Т. М. Сушицької, Ю. В. Шавріної та інших. Так, Ю. В. Шавріна, Т. Л. Слюніна [13] досліджували відмінності благодійної допомоги від гуманітарної, питання

документування та обліку благодійної й гуманітарної допомоги у бюджетних установах. Т. С. Гайдучок, Т. М. Сушицька [1] приділили значну увагу питання класифікації гуманітарної допомоги, її первинного оформлення та контролю за її цільовим використанням.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на значний доробок вищезазначених науковців, слід зауважити, що окремі питання обліку операцій з отримання гуманітарної допомоги, у її отримувача, залишаються недостатньо вивченими як з теоретичного, так і з практичного погляду, зокрема в частині облікового відображення та представлення у фінансовій звітності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз нормативно-правових актів, що регулюють загальні та спеціалізовані питання у сфері обліку, пов'язаних з операціями щодо гуманітарної допомоги, у її отримувача з метою наукового обґрунтування та розробки методики обліку операцій з отримання гуманітарної допомоги, у її отримувача, виходячи з мети такого отримання та принципу привалювання сутності над формою.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 1.2 Наказу Міністерства фінансів України від 14.12.99 року № 298 «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги», «Одержану гуманітарну допомогу у вигляді грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей отримувач відображає за дебетом рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна в кореспонденції з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Таким самим записом отримана гуманітарна допомога у вигляді грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей відображається і набувачами» [11].

З наведеного можна зробити висновок, що методика обліку отримання гуманітарної допомоги у отримувача та набувача є однаковою. Проте, на нашу думку, методика обліку отримання гуманітарної допомоги у отримувача та набувача мають бути різними (крім випадку, коли отримувач одночасно є і набувачем), оскільки мета такого отримання для цих суб'єктів є різною.

Так, згідно із Законом України «Про гуманітарну допомогу», «отримувачі гуманітарної допомоги мають право здійснювати розподіл або перерозподіл гуманітарної допомоги між набувачами гуманітарної допомоги з дотриманням її цільового призначення». Водночас «набувачі гуманітарної допомоги – фізичні та юридичні особи, які потребують допомоги і яким вона безпосередньо надається», «у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту» [10]. Отже, метою отримання гуманітарної допомоги отримувачем є виконання функції розподілу між набувачами (функція адміністратора),

тобто активи утримуються для їх подальшого розподілу відповідно до цільових вимог донора (гуманітарна, соціальна місія), у той час як для набувача, це можливість покращити своє незадовільне фінансове становище за рахунок безпосереднього використання таких активів за цільовим призначенням.

З урахуванням вищезазначеного, на наше переконання, наведена в п. 1.2 Порядку бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги методика обліку отримання гуманітарної допомоги має бути використана виключно набувачами гуманітарної допомоги, у тому числі у випадку коли отримувач одночасно є і набувачем, у частині гуманітарної допомоги, що залишена для власного використання та не підлягає подальшому розподілу, перерозподілу між набувачами.

Втім, методика обліку отримання гуманітарної допомоги у її отримувача, на нашу думку, потребує суттєвого удосконалення.

Відповідно до п. 4 НП(с)БО 9 «Запаси» [7], активи, які утримуються з метою подальшого розподілу (передачі), належать до складу запасів.

При цьому аналіз п. 6 НП(с)БО 9 «Запаси» та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [2] дає змогу зробити висновок, що запаси, утримувані для подальшого розподілу, слід відображати на рахунку 20 «Виробничі запаси», а не на рахунках обліку товарів, запасів та іншого майна як того вимагає Порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги (тобто є суперечності між двома нормативно-правовими актами, затвердженими приблизно в один час і тим самим органом, а саме Міністерством фінансів України, або навпаки є підкресленням того факту, що описані в цих двох нормативних документах підходи до обліку стосуються різних операцій, а не однієї).

Так, НП(с)БО 9 «Запаси» не містить уточнення, що саме розуміється під таким «розподілом, передачею» та й згадки про гуманітарну допомогу в ньому немає. При цьому Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій в описі до рахунку 20 використовує словосполучення «відпуск (передача) на сторону» [2].

Аналіз Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій дає змогу виокремити регламентовані нею приклади утримання запасів з метою подальшого розподілу, передачі: «устаткування й будівельні матеріали, що передані підряднику для монтажу й виконання будівельних робіт, списується з субрахунку 205 на рахунок 15 «Капітальні інвестиції» після підтвердження їх монтажу й використання» [2], тобто такі активи утримувались для передачі на сторону – підряднику; «передача активів (основних засобів, готової продукції, товарів тощо) від одного підрозділу (філії)

іншому, виділеному на окремий баланс, відображається за кредитом рахунків обліку відповідних активів і дебетом субрахунку 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки», а їх одержання – зворотною кореспонденцією цих рахунків» [2], тобто такі активи, в тому числі запаси, утримувались для розподілу між підрозділами (філіями), що мають окремий баланс.

З огляду на вказане, з урахуванням того, що [2] не має спеціально прописаного механізму оприбуткування гуманітарної допомоги в частині визнання її активами в отримувача (на відміну від визнання її зобов'язаннями безпосередньо на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження») та враховуючи особливу природу таких активів, ми вважаємо, що застосування рахунку 20 «Виробничі запаси» для обліку отримання гуманітарної допомоги в отримувача не є обґрунтованим, тобто не є обов'язковим.

На нашу думку, гуманітарна допомога яка надійшла до отримувача у вигляді товарно-матеріальних цінностей та іншого майна, відповідно до мети її утримання має обліковуватись окремо від інших активів юридичної особи отримувача з урахуванням очікувано строку їх передачі (розподілу) набувачам. Так, якщо строк передачі таких активів набувачам не перевищує одного року, то у складі оборотних активів (поточних активів за МСФЗ), наприклад, на спеціально доданому субрахунку 287 «Активи утримувані отримувачем гуманітарної допомоги для подальшого їх розподілу (перерозподілу) протягом звітного року набувачам з дотриманням її цільового призначення», а у випадку існування високої ймовірності, що для передачі таких активів знадобиться час більше року – у складі необоротних активів (непоточних активів) на доданому субрахунку 185 «Активи утримувані отримувачем гуманітарної допомоги для подальшого їх розподілу (перерозподілу) набувачам протягом періоду більше року з дотриманням її цільового призначення», з подальшою деталізацією таких рахунків за однорідними групами (наприклад: продукти харчування; гігієнічні засоби; лікарські засоби; медичне обладнання тощо) та організацією їх подальшого аналітичного обліку.

Щодо обліку в отримувача грошових коштів (національна та іноземна валюта) які надійшли зі статусом гуманітарна допомога та утримуються ним для розподілу (перерозподілу) між набувачами, то, на наш погляд, їх також треба обліковувати на окремих субрахунках обліку, наприклад: 317 «Грошові кошти в національній валюті зараховані на рахунки отримувача гуманітарної допомоги для подальшого їх розподілу між набувачами з дотриманням її цільового призначення» та 318 «Грошові кошти у іноземній валюті зараховані на рахунки отримувача гуманітарної допомоги для подальшого їх розподілу між набувачами з дотриманням її цільового призначення».

На підтримку, або як доказ, правильності зробленого нами висновку щодо необхідності здійснення окремого обліку активів отриманих як гуманітарна допомога, можна навести витяг зі ст. 11 Закону України «Про гума-

нітарну допомогу»: «При отриманні іноземної валюти, яка надійшла як гуманітарна допомога на рахунок в іноземній валюті отримувача гуманітарної допомоги, він як юридична особа - резидент здійснює її облік окремо» [10].

Ще одним дуже важливим нюансом щодо обліку отримання гуманітарної допомоги у її отримувача є порядок визнання такої гуманітарної допомоги безпосередньо активом у балансі (Звіті про фінансовий стан).

Згідно з п. 3 НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [5].

«Актив відображається в балансі за умови, що його оцінка може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням» [4].

Відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності: «актив — теперішній економічний ресурс, що контролюється суб'єктом господарювання внаслідок минулих подій. Економічний ресурс — право, що має потенціал створення економічних вигід» [3].

З наведеного можна зробити висновок, що як у системі обліку за НП(С)БО, так і в системі обліку за МСФЗ для включення певного ресурсу (наприклад, гуманітарної допомоги) до складу активів у отримувача, такий ресурс має відповідати трьом характеристикам (критеріям визнання), а саме: 1) контролюватись отримувачем; 2) мати вартісну оцінку, яка є достовірною; 3) приносити (створювати) економічні вигоди в майбутньому.

Щодо гуманітарної допомоги, то перші два критерії виконуються в разі, якщо отримувач фізично вже отримав гуманітарну допомогу від донора та має супровідні документи із зазначенням їхньої вартості (або має можливість самостійно визнати справедливу вартість таких ресурсів (на підставі даних щодо ринкових цін на такі ресурси або подібні ресурси (з коригуванням на їх індивідуальні характеристики) або за допомогою додаткових показників)).

Проте питання отримання (створення) економічних вигід від використання гуманітарної допомоги не є таким однозначним. Так, згідно зі ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: «економічна вигода – потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів» [9].

Економічний ресурс може створювати економічні вигоди для суб'єкта господарювання, даючи йому право або змогу робити, наприклад, одну або декілька з таких речей: а) одержувати договірні грошові потоки або інший економічний ресурс; б) обмінюватись економічними ресурсами з іншою стороною на сприятливих умовах; в) створювати надходження або уникати вибуття грошових коштів шляхом, наприклад: (і) використання економічного ресурсу або окремо, або в поєднанні з іншими економічними ресурсами для

виробництва товарів чи надання послуг; (ii) використання економічного ресурсу для збільшення вартості інших економічних ресурсів; або (iii) надання економічного ресурсу в оренду іншій стороні; г) одержувати грошові кошти чи інші економічні ресурси шляхом продажу економічного ресурсу; або г) погашати зобов'язання шляхом передання економічного ресурсу [3].

Звісно, що отримувач за законодавством України не має права продати гуманітарну допомогу, чи передати її як компенсацію за раніше отримані активи (роботи, послуги). Отже, не буде мати ніяких надходжень грошових коштів від такої гуманітарної допомоги, а з іншого боку, якби він не мав цієї гуманітарної допомоги, то й не зміг би виконати свою статутну діяльність направлену на виконання певної гуманітарної місії (соціальна функція, без мети отримання прибутку) щодо подолання матеріальної незабезпеченості, скрутного фінансового становища тощо, наприклад, як наслідок введенням воєнного стану, виникненням надзвичайної ситуації чи підготовки до збройного захисту держави від збройної агресії. Тобто можливість виконувати свою статутну діяльність за рахунок ресурсів, отриманих як гуманітарна допомога, і є економічною вигодою для отримувача.

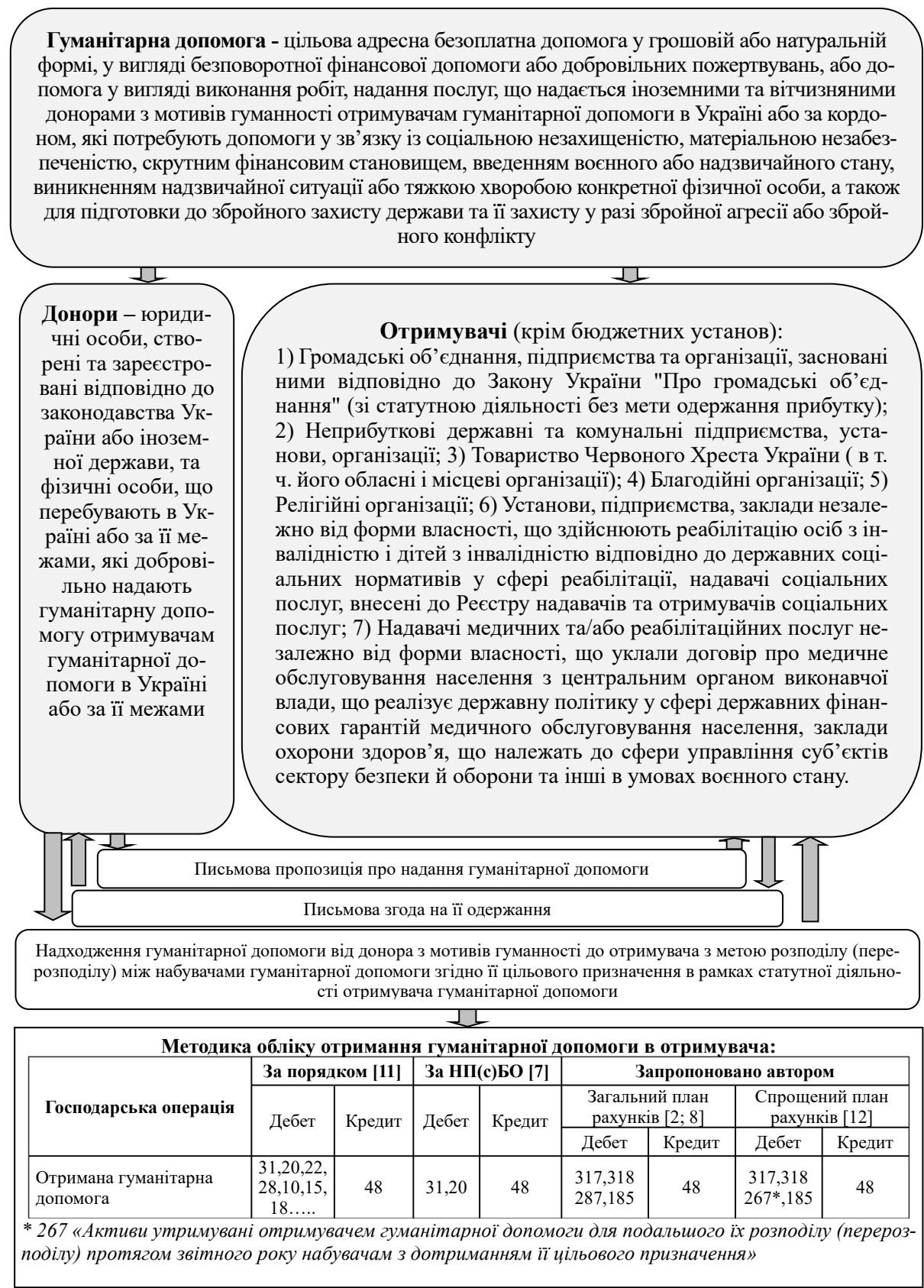
Важливо зазначити, що НП(с)БО та МСФЗ були розроблені для забезпечення процесів обліку та відображення інформації у звітності суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована на отримання прибутку, в той час як більшість отримувачів гуманітарної допомоги – юридичних осіб мають статус неприбуткових установ (та й сама діяльність щодо отримання та розподілу (перерозподілу) гуманітарної допомоги не може бути направлена на отримання прибутку отримувачем), а тому для таких неприбуткових установ окремі терміни повинні мати специфічне трактування з урахуванням природи їхньої діяльності. На нашу думку, вирішення цієї проблеми можливе шляхом розроблення окремого стандарту обліку для неприбуткових установ (крім бюджетних установ) як на національному рівні, так і на міжнародному.

Щодо набувача гуманітарної допомоги, то економічна вимога для нього буде полягати в можливості її використання у своїй статутній діяльності, у тому числі, наприклад, надавати послуги за рахунок її використання, тобто мати надходження від послуг (Приклад: теплопостачальна організація отримала генератори, як гуманітарну допомогу, та використовує їх для надання послуг теплопостачання під час відключення електроенергії).

Аналіз нормативно-правових актів, проведений в роботі, дозволив сформулювати облікову модель щодо операцій з отримання гуманітарної допомоги в отримувача, яка наведена на рис. 1.

Наведена методика обліку отримання гуманітарної допомоги також повинна бути використана її набувачем який скористався своїм правом «здійснювати передачу одержаної від отримувача гуманітарної допомоги іншим набувачам за погодженням з отримувачем такої допомоги, з дотриманням її цільового призначення».

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Рис. 1. Модель обліку операцій щодо отримання гуманітарної допомоги в отримувача
 Джерело: власна розробка автора з урахуванням [5-12].

Слід зазначити, що в розробленій нами методиці обліку отримання гуманітарної допомоги в отримувача, окремо було розкрито її зміст для отримувачів, які згідно із законодавством України мають право використовувати спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств (наприклад: велика кількість отримувачів та набувачів гуманітарної допомоги, перелік яких визначено Законом України «Про гуманітарну допомогу», відповідно до законодавства України є непідприємницькими товариствами).

При цьому зазначимо, що незалежно від того використовується загальний чи спрощений План рахунків бухгалтерського обліку такими отримувачами/набувачами гуманітарної допомоги-непідприємницькими товариствами вони мають право обрати форми фінансової звітності відповідно до НП(с)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [6], тобто скласти фінансову звітність у складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) й відповідно не скласти Примітки до фінансової звітності. У цьому разі такі отримувачі гуманітарної допомоги, не будуть виконувати вимогу п. 1.7 Порядку бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги, а саме: «Отримувачі та набувачі гуманітарної допомоги в примітках (поясненнях) до річного фінансового (бухгалтерського) звіту наводять інформацію про види й вартість одержаної гуманітарної допомоги та її використання за цільовими напрямками» [11].

З вищенаведеного можна зробити висновки: 1) у разі застосування отримувачем/набувачем гуманітарної допомоги вимог НП(с)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», такі отримувачі/набувачі мають законну підставу не розкривати інформацію про отриману та використану гуманітарну допомогу у фінансовій звітності, тобто користувач звітності не буде мати суттєвої, повної, правдивої та неупередженої інформації про діяльність такого суб'єкта, а отже, може бути введений в оману при ухваленні рішень; 2) нормативно-правове забезпечення з обліку гуманітарної допомоги потребує суттєвого удосконалення. Зокрема, ми рекомендуємо: 1) внести зміни до Закону України «Про гуманітарну допомогу» та передбачити в ньому, що всі активи, отримані як гуманітарна допомога, в отримувача мають обліковуватись окремо та відображатись в окремому балансі, а не тільки іноземна валюта, як це передбачено ст. 11; 2) внести зміни до НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(с)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» в частині надання дозволу юридичним особам додавати, за потреби, додаткові статті (розділи) до фінансової звітності, навіть якщо такі статті (розділи) не передбачені в додатках до стандарту, за умови, що інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена; 3) внести зміни до Порядку бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги в частині обліку отримання гуманітарної допомоги у отримувача, з урахуванням, розробленої нами в роботі, методики обліку отримання гуманітарної допомоги в отримувача; 4) розроблення окремого стандарту обліку для неприбуткових установ (крім бюджетних установ).

Висновки і пропозиції. У результаті проведеного дослідження виявлено, що питання обліку операцій отримання гуманітарної допомоги у отримувача, залишаються недостатньо дослідженими як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Критичний аналіз нормативно-правового забезпечення організації та ведення обліку операції з надходження гуманітарної допомоги, у її отримувача, став підґрунтям для обґрунтування необхідності розробки окремої методики обліку операцій отримання гуманітарної допомоги в отримувача. Тому в роботі розроблено методику обліку операцій з отримання гуманітарної допомоги в отримувача та запропоновано перелік нормативно-правових актів, які потребують удосконалень з наведення їх змісту.

Використання на практиці запропонованої методики обліку отримання гуманітарної допомоги в отримувача дозволить сформувати цілісну систему обліку операцій з активами, зокрема в частині відокремлення операцій з активами, отриманими у вигляді гуманітарної допомоги, від власних операцій.

У цілому, наведені в роботі пропозиції, за умови їх врахування, сприятимуть наданню користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності такого отримувача гуманітарної допомоги.

Список використаних джерел

1. Гайдучок Т. С. Облік гуманітарної допомоги: аналіз та практичні аспекти [Електронний ресурс] / Т. С. Гайдучок, Т. М. Сушицька // Ефективна економіка. – 2024. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_85.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

3. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_ukr.pdf.

4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 у редакції Наказу від 09.12.2011 № 1591. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

10. Про гуманітарну допомогу [Електронний ресурс]: Закон України від 22.10.1999 № 1192-XIV – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.

11. Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 14.12.99 № 298 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text>.

12. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>.

13. Шавріна Ю. В. Облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах в Україні / Ю. В. Шавріна, Т. Л. Слюніна // Бізнес Інформ. – 2024. – № 2. – С. 176–183.

References

1. Haiduchok, T. S. and Sushytska, T. M. (2024). Oblik humanitarnoi dopomohy: analiz ta praktychni aspekty [Accounting for humanitarian aid: analysis and practical aspects]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, (2). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_85.

2. Instruksiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhgalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii [Instructions on the application of the Plan of accounts of assets, capital, commitments and business operations of enterprises and organizations], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated November 30, 1999 № 291. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

3. Kontseptual'na osnova finansovoyi zvitnosti [Conceptual Framework for Financial Reporting]. (2018). https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_ukr.pdf.

4. Metodychi rekomendatsiy shchodo zapovnennya form finansovoyi zvitnosti [Methodological recommendations for filling out financial reporting forms], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated March 28, 2013 № 433. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

5. Natsionalne polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 1 «Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti» [National regulation (standard) of accounting 1 «General requirements for financial reporting»], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated February 7, 2013 № 73. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

6. Natsional'ne polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 25 «Sproshchena finansova zvitnist» [National regulation (standard) of accounting 25 «Simplified financial reporting»], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated February 25, 2000 № 39. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>.

7. Natsional'ne polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 9 «Zapasy» [National regulation (standard) of accounting 9 «Stocks»], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated October 20, 1999 № 246. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

8. Plan rakhunkiv bukhgalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii [The Plan of accounts of assets, capital, commitments and business operations of enterprises and organizations], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated November 30, 1999 № 291 (in the edition of the Order dated December 9, 2011 № 1591). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

9. Pro bukhhalters'kyu oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine], Law № 996-XIV (July 16, 1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

10. Pro humanitarnu dopomohu [On Humanitarian Aid], Law № 1192-XIV (October 22, 1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.

11. Pro poryadok bukhhalters'koho obliku humanitarnoyi dopomohy [About the accounting procedure for humanitarian aid], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated December 14, 1999 № 298. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text>.

12. Sproshchenyy Plan rakhunkiv bukhhalters'koho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'yazan' i hospodars'kykh operatsiy pidpryemstv [Simplified Plan of accounts of assets, capital, commitments and business operations of enterprises], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated April 19, 2001 № 186. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>.

13. Shavrina, Yu.V., Sliunina, T.L. (2024). Oblik blahodiinoi ta humanitarnoi dopomohy v biudzhethnykh ustanovakh v Ukraini dopomohy [Accounting for Charitable and Humanitarian Aid in Budgetary Institutions in Ukraine]. *Biznes Inform – Business-inform*, (2), 176–183.

Отримано 03.12.2024

UDC 657.2:061

Sydorenko Oleksandr

PhD of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Accounting and Taxation Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: aleksalekseevih@stu.cn.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-5478-0688>

ResearchID: F-2724-2016

ACCOUNTING FOR RECEIPT OF HUMANITARIAN AID BY THE RECIPIENT IN ACCORDANCE WITH NATIONAL ACCOUNTING REGULATIONS (STANDARDS) (NARS) OR INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS)

The article provides critical analysis of the current regulatory framework for accounting of humanitarian aid, in particular the Law of Ukraine “On Humanitarian Aid”, the Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, and “Procedure for Accounting of Humanitarian Aid, National Accounting Regulation (Standard) 1 “General Requirements for Financial Reporting”, National Accounting Regulation (Standard) 9 “Stock”, National Accounting Regulation (Standard) 25 “Simplified Financial Statements, Conceptual Framework and International Financial Reporting Standards”, Instructions on application of the plan of accounts for accounting for assets, capital, liabilities and business transactions of enterprises and organizations, Simplified Chart of accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business transactions of enterprises, which made it possible to propose the academic approach to separate operations on receiving humanitarian aid from the recipient involving other operations of the business entity, in particular, from the operations on receiving humanitarian aid as its recipient based on the methodology developed in this paper for accounting operations on receiving humanitarian aid, from its recipient, based on the purpose of this receipt and the principle of privileging substance over the form, in particular in terms of reflecting in the account the receipt of humanitarian aid depending on the expected term of its distribution (redistribution) among recipients in compliance with its intended purpose, provided that accounting is carried out according to the General or Simplified chart of accounts using National Accounting Regulations (Standards or International Financial Reporting Standards).

The paper provides specific recommendations on the need to amend the law of Ukraine “On Humanitarian Aid”, National Accounting Regulation (Standard) 1 “General Requirements for Financial Reporting”, National Accounting Regulation (Standard) 25 “Simplified financial statements, Accounting procedure for humanitarian aid in terms of accounting for the receipt of humanitarian aid from recipient and presentation of information on these business transactions in financial statements of the recipient of humanitarian aid, as well as expediency of developing separate accounting standard at the national and international level for certain aspects of accounting in non-profit institutions.

In general, the proposals presented in this paper, if implemented will contribute to providing the users with complete, truthful and unbiased information about financial conditions and performance of the recipient of humanitarian aid.

Keywords: *accounting; humanitarian aid; separate accounting; methodology; recipient; National Accounting Regulations (Standards); International Financial Reporting Standards.*

Fig.: 1. References: 13.